

Kowanówko_2

Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	obornicki	
Gmina	Oborniki	
Miejscowość	Kowanówko	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	22.11.13 r.	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	2 h 00 min	Forma i wielkość	Plik audio MP3, 165 MB,
Przeprowadzający	M.B.	Komentarz	W wywiadzie brała udział jeszcze jedna osoba – Informator 2

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
OB_KK_002	M	54 lata	Komendant OSP	
Informator: 2	K	54 lata		

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	<p>Kowanówko, nazywało się to kiedyś Małe Kolanówko, Chowanowo, w pobliżu jest Kowanowo, to były nazwy wymienne, kiedyś przyjmowano to jako jedną całość.</p> <p>Kowanówko, inna nazwa, potoczna, to Muszakowo, od nazwiska, rolnika, który w okresie przedwojennym był wójtem gminy Oborniki Północ, a po wojnie także sołtysem Kowanówka. W okresie stalinizmu sprzedał swoje ziemie na działki, które tworzą obecne Kowanówko.</p>
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstw)	<p>Lasek- zespół kilkudziesięciu drzew w sercu Kowanówka</p> <p>Stare Kowanówko- najstarsza część Kowanówka</p> <p>Kowanówko Floryda, w latach 70-tych planowano spiętrzyć Wełnę, miało powstać sztuczne jezioro, ówcześni notable wykupywali działki i budowali domy, stąd nazwa Floryda, wszyscy w marzeniach widzieli zalew, z planów nic nie wyszło, ale nazwa została, a nawet przeniosła się do Rożnowa, za ulicą Sosnową powstało w latach 2000, osiedle domków, na które mówi się Rożnowo Floryda.</p> <p>Kacze Dołki, w czasie II wojny światowej zostały przez Niemców zbudowane baraki dla niemieckiej ludności przemieszczającej się z frontem, po wojnie baraki zostały.</p> <p>Dom Słońca, znajdował się na skarpie rzeki Wełny, był to bardzo ładny pensjonat wybudowany w latach 20' XX wieku, zachodzące słońce wspaniale się odbijało w oknach tego domu, miało się wrażenie, że Słońce tam mieszka, w czasie wojny mieściła się tam niemiecka szkoła oficerska, po wojnie Dom Słońca popadł w ruinę, po nieudanych próbach pierwotnych</p>

	właścicieli utrzymania budynku, który został po jakimś czasie zamieszkały, a następnie rozebrany, ale nazwa przetrwała.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Jest pomnik przyrody, dąb Bartek przy dawnym pałacu w parku.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Nie ma.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Rożnowianie, Oborniczanie - nazwy od miejsca zamieszkania. Połajewskie Cioty-mieszkańcy Połajewa, od wzgórza na którym miały się odbywać w Połajewie sabaty czarownic i tak się do dzisiaj na nich mówi.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>Legenda dotycząca wzniesienia między Obornikami a Kowanówkiem, mówiono, że tam straszło, a okazało się, że chłop wioził miód, a jego żona pierze. Miód się rozlał, pierze się wysypało, mężczyzna wybiegł z wozu, a ci co przejeżdżali myśleli, że to upiór. Zetknąłem się z tą legendą w źródle pisanym, z przekazu pana pochodzącego z Ryczywołu.</p> <p>Osobiście nie zetknąłem się z żadną legendą miejscową, bo tutaj w większości są ludzie napływowi. Sprawa jest beznadziejna, ludzie, którzy coś pamiętali już nie żyją.</p> <p>Niewielu jest ludzi związanych z miejscowością przynajmniej od zakończenia wojny.</p>

		Wiem, że na nieistniejącym już zamku w Obornikach król Łokietek przyjmował posłów krzyżackich, tu się zatrzymywały wojska w drodze na Grunwald, ale to są dane historyczne.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p>Sala wiejska funkcjonuje dopiero od lat 80-tych, są organizowane wieczory andrzejkowe, ale są w wykonaniu współczesnym, jest to lanie wosku przez klucz, wrócenie z figur, ale są to zwyczaje bardzo stare, tylko współczesna kultura.</p> <p>Św. Katarzyny jest obchodzone w Rożnowie, odbywa się tam odpust, w godzinach wieczornych jest msza i procesja z pochodniami z udziałem straży pożarnej, potem grupy towarzyskie spotykają się we własnym gronie.</p>
2	św. Marcina/11 listopada	<p>W wymiarze publicznym nic się nie odbywa, gospodynie kupują, albo pieką rogalę, są spotkania rodzinne przy kawie wieczorem. W rogalu jest mak, albo powidła, marmolada, moja żona piecze z marmoladą.</p> <p>Wywiesza się flagę biało-czerwoną. W naszej rodzinie tradycja niepodległościowa jest. W Obornikach od 1989 roku jest to święto obchodzone bardzo uroczystie. O godz. 16 jest msza w Farze za ojczyznę, potem jest zbiórka pod pomnikiem Jana Pawła II i odbywa się przemarsz pod obelisk Ignacego Paderewskiego. Ignacy Paderewski spotkał się z mieszkańcami Obornik, kiedy jechał do Poznania i to wydarzenie jest upamiętnione. Są Poczty Sztandarowe, delegacje organizacji pozarządowych, w czasie przemarszu są 2 inscenizacje historyczne, które nawiązują do tamtych wydarzeń.</p>
3	adwent	Ta tradycja katolicka jest w głębokim odwrocie. Młode pokolenie nie rozumie i nie kultywuje zwyczajów związanych z adwentem. Nie mamy tutaj kościoła, ale w sali wiejskiej są msze, i tak są kultywowane te zwyczaje, kolejne niedziele są

		<p>sygnalizowane przez ilość świec, ubiór księdza.</p> <p>Staram się odżywiać zdrowiej, bardziej jaskro, za innych jest mi się trudno wypowiadać. Niektórzy mieszkańcy pamiętają o poszczeniu w piątek, ale ludzie są zapracowani i robię to , co jest łatwiej zrobić.</p>
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	Prezenty są dla dzieci, chowa je się do butów, albo od poduszkę. Dajemy im głównie zabawki, dzieci już dzisiaj nie pragną słodczy.
5	Wigilia	Na Gwiazdkę przychodzi Gwiazdor, ja lub któryś z synów się przebieramy, wszyscy dostają prezenty, które są wkładane dyskretnie pod choinkę. Nie ma 12 potraw, musi być karp smażony, śledź pod różną postacią, barszcz czerwony z uszkami, jakaś warzywna sałatka, kompot z suszu, coraz częściej kupny. Choinka jest ubierana na dwa, trzy dni przed Wigilią, u nas stoi do kolędy, aż ksiądz przyjdzie, chodzimy, teraz jedziemy, na pasterkę, kiedyś wszyscy szli razem, całe rodziny, po powrocie piło się kawę i jadło ciasto.
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Teraz te tradycje rodzinne giną. Młode pokolenie nie przestrzega tego, że w Pierwsze Święto jest się w domu, już po Wigilii się odwiedzają.
7	Sylwester/Nowy Rok	Jest u nas zabawa w świetlicy. Czasami są wróżby, to zależy od inwencji zespołu, który prowadzi zabawę, ale nie wiem jakie to są wróżby, bo nie uczestniczę.
8	Trzech Króli	Jest tylko ta tradycja pisania imion na drzwiach przez gospodarza, albo gospodynię, u nas na przemiennie.
9	kolędnicy	Nie ma kolędniców, jak byłem dzieckiem to chodzili kolędnicy, teraz to prędzej się spotka te straszydła na Halloween.
10	MB Gromniczej	Nie chodzimy z gromnica do kościoła.
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	W tłusty czwartek jada się paczki, spędza się ten czas w gronie rodzinnym. Są zabawy karnawałowe w świetlicy, tak dwie, trzy.

12	Topienie Marzanny	Dzieci ze szkół i przedszkoli topią Marzannę. Muzeum w Jaraczu organizuje topienie Marzanny, robi się Marzanny na miejscu i później je się topi. To jest takie wydarzenie kulturalne.
13	Środa Popielcowa	Informator 2: w ten dzień przestrzega się postu.
14	Śródpoście	W tej chwili pościmy w piątki, ale czasem się uda, że się zapomniało.
15	Niedziela Palmowa	OB_KK_002: Świeci się palmy w świetlicy. Informator 2: palmy się robi z forsycji, bazi i gryczpanu. Później się ją zasusza, a na następny rok się ja pali. OB_KK_002: coraz mniej jest robionych palm własnoręcznie, coraz częściej kupuje się w kwaciarni
16	Triduum Paschalne	Informator 2: Czasami idzie się do kościoła.
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedzie la Wielkanocna	Informator 2: W koszyczku wielkanocnym na pewno jest szynka, biała kielbasa, jajka, sól, pieprz, jakiś cytrus, babka, robię baranka z masła, albo kupuję. Do tego jemy na śniadanie żurek. Gospodarz dzieli jajkiem. OB_KK_002: chodzimy ze święconką na sale wiejską, składamy sobie życzenia, życzymy sobie wszystkiego dobrego.
18	Poniedziałek Wielkanocny	OB_KK_002: Na Dyngusa jeszcze parę lat wstecz ludzie oblewali, teraz to raczej symbolicznie. Informator 2: my w domu to się symbolicznie pokropimy
19	Zielone Świątki	OB_KK_002: nie było i nie ma u nas zwyczaju strojenia bram.
20	Boże Ciało	Płoty w Rożnowie na trasie procesji są przystrojone. Uczestniczą w niej strażacy, jest poczet sztandarowy, jest niesienie baldachimu nad księdzem, który niesie najświętszy sakrament, raz to robią rolnicy, raz jakaś inna grupa społeczna. Trasa procesji się zmienia, żeby co roku nie byli obciążeni ci sami mieszkańcy, jest zwyczaj zabierania gałązek do domu. stoją później przez jakiś czas w wazonie

		Nową tradycją jest to, że wywieszają się flagi kościelne. Ale coraz więcej wieszają się flagi z okazji różnych świąt, kościelne, narodowe, nawet unii europejskiej
21	św. Jana	Są całe uroczystości między mostami, drogowym, a małym, jest puszczenie wianków, ale też wyścigi kajaków, pływania na byle czym, a zwieńczeniem jest puszczenie wianków wieczorem, to jest ostatni dzień obchodzenia Dni Obornik, to jest ostatni akord tego tygodnia
22	MB Zielnej	Informator 2: robi się bukiety, ale ja nie tak rygorystycznie. Moja mama do dzisiaj robi bukiet, mieszka w Gieczu.
23	MB Siewnej	Nie wiem czy rolnicy to jeszcze obchodzą.
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Jedzie się w tygodniu poprzedzającym groby, umyć, wyczyścić. Później zanoszą się kwiaty, chryzantemy, jakiś stroik, kulminacją jest procesja, kazanie i wraca się do domu. w Dzień Zaduszny na spokojnie odwiedzają groby przyjaciół, znajomych. Zapalają znicze, jest chwila zadumy. Strażacy emeryci spotykają się 5, 6 listopada i odwiedzają groby wszystkich naszych byłych współpracowników, jedziemy do Obornik, do Ryczywołu, do Rogoźna. Nie jedziemy w mundurach, kupujemy znicze ze świeczek, zapalają na grobach i wspominają.
25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	OB_KK_002: wyprawiamy imieniny, są ważniejsze niż urodziny Informator 2: ale staram się, żeby każdy miał tort ze świeczkami, wnuk pomaga nam dmuchać.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	Informator 2: kiedyś na pewno trzeba było przygotować wyprawkę dla dziecka. OB_KK_002: musi być biała szatka na chrzcie, która symbolizuje niewinność i gromnica, która powinna towarzyszyć przez całe życie.

2	Ślub i wesele	<p>OB_KK_002: mieliśmy ślub w Gieczu, w kościółku na Grodziszczu, w stanie wojennym, w czasie wesela przyjechała milicja, żeby sprawdzić jak się odbywało wesele, ale wszystko było zgodnie z tradycją , wiejskie wesele, była taka kapela, mieli klawisze.</p> <p>Informator 2: wszystko załatwione na kartki, alkohol.</p> <p>Portel był, koleżanki z pracy w Kowanówku nie żałowały szkła, po dyżurze szkło się tłukło.</p>
3	Śmierć i pogrzeb	<p>OB_KK_002: dzisiaj nie ma ceremoniału śmierci w domach, ludzie giną na drogach. Moja mama umierała w domu 12 lat temu, ale to już była cała ta procedura, przyjechała firma pogrzebowa, teraz oni organizują wszystko.</p> <p>Informator 2: teraz już się nie trzyma zwłok w domu, kiedyś było uroczyste wyprowadzenie zwłok z domu na cmentarz.</p>
4	Inne zjawiska	OB_KK_002: Nic się nie nasuwa.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa,		Nie ma.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		<p>Informator 2: Rogale marcińskie: na kg mąki biorę 4 jajka, kostkę drożdży, sól, mleko, cukier, 2 kostki tłuszczu, ciasto wychodzi a la kruche, dodaję marmoladę wieloowocową, kupuję ją, z czarnym makiem też robię. Nie kupuje gotowej masy: dodaję do maku olejek, wiśnie, albo dżem, żeby rogalie nie były suche, ucieram jajka z tłuszczem, Nie pamiętam skąd pochodzi przepis.</p>
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Nie ma.

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	Jest kapliczka na przy zbiegu ulic Wrzosowej i Przyjaciół Dzieci. To jest figura Matki Boskiej i Chrystusa Ukrzyżowanego. Powstało to pod koniec lat 70-tych wiąże się z tragedią rodzinną. Znany obywatel miał firmę, w której robiono nagrobki, składowany luźny cement przewrócił ścianę, która przygniotła to dziecko, chłopca w wieku ok. 10 lat. Po tej tragicznej śmierci ojciec postawił wotum, a niedługo potem też zmarł, kapliczka została przekazana społeczności wsi Kowanówko.
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	W przeszłości było źródło św. Jakuba, obecnie na terenie gospodarstwa agroturystycznego. Źródło zostało uruchomione w 1775 roku, woda z tego źródła miała opinie świętej. Stanowiło jeden z bardzo ważnych elementów terapii pacjentów szpitala Miłowody, każdy był zobowiązany rano wypić na czczo kubek tej wody, szli boso. Pamiętam jak ludzie chodzili po wodę, wierzono, że miała uzdrawiające działanie. Obecny właściciel zrobił badania i okazało się, że rzeczywiście woda ma działanie lecznicze. Przed wojną odstawiano miesięcznie dwa wagony z Obornik tej wody do jakiegoś sanatorium we Francji.
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	Nie ma.
4	Miejsca kultu religijnego	Jest w obecnym szpitalu kardiologicznym jest kaplica, która funkcjonowała nawet w okresie okupacji hitlerowskiej. Są tam do dzisiaj wota dziękczynne za uzdrowienie.
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Jest pielgrzymka z Obornik do Dąbrówki Kościelnej, ale my nigdy na tej pielgrzymce nie byliśmy.
6	Lokalne odpusty	Nie ma w Kowanówku odpustu, chodzimy na odpust do kościoła świętego Józefa.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1	Dożynki	<p>Kolanówko, chociaż nie jest wsią rolniczą bierze udział w dożynkach gminnych idzie delegacja z Kolanówka.</p> <p>Są dożynki w Rożnowie, sołtys dzieli chleb, jest cały obrzęd dożynkowy, zabawa pod gołym niebem.</p>
2	Dni gminy/wsi	<p>Jest niedawna tradycja, od 6 lat, jest Dzień Kowanówka.</p> <p>Zawsze odbywa się przy świetlicy wiejskiej , na boisku. Panie przygotowują placki, ludzie się spotykają, rozmawiają, pija piwo, są konkursy, można wygrać nagrody, jest mecz między mężczyznami żonatymi, a kawalerami.</p>
3	Lokalne festyny	Nie ma.
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>W świetlicy wiejskiej rada sołecka organizuje zabawę sylwestrową, Dzień Dziecka, Dzień Seniora, Dzień Kobiet.</p>